

**มาตรฐานการฝึกอบรมสำหรับ
ผู้สมัครเพื่อแสดงความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพเวชกรรม
สาขานิติเวชศาสตร์
ฉบับปรับปรุง พ.ศ.๒๕๕๘**

มาตรฐานของสถาบันฝึกอบรมสาขานิติเวชศาสตร์

สถาบันที่จัดการฝึกอบรมจะต้องได้รับการรับรองจากราชวิทยาลัยแพทยิ์ โดยมีสถานที่ อุปกรณ์ จำนวนผู้ช่วย การบริการทางห้องปฏิบัติการ ผู้ดำเนินการฝึกอบรมเป็นไปตามเกณฑ์ที่แพทยสภากำหนด และยังคงมีคุณสมบัติดังนี้

๑. มีงานบริการตรวจทางนิติเวชศาสตร์ที่มีคุณภาพและจำนวนเพียงพอสำหรับการฝึกอบรม สถาบันที่จัดการฝึกอบรมจะต้องเข้าร่วมและมีกิจกรรมประกันคุณภาพอย่างใดอย่างหนึ่ง และมีปริมาณงานบริการดังนี้

- มีการชันสูตรพลิกศพทางนิติเวชศาสตร์ไม่น้อยกว่า ๕๐๐ รายต่อปี
- มีผู้ป่วยทางนิติเวชศาสตร์ไม่น้อยกว่า ๒,๐๐๐ รายต่อปี
- มีงานบริการทางห้องปฏิบัติการเกี่ยวกับการตรวจพิสูจน์วัตถุพยาน นิติพยาธิวิทยา นิติพิษวิทยา และนิติซีโรวิทยา

๒. มีจำนวนและคุณวุฒิของแพทย์ผู้ให้การฝึกอบรมที่เหมาะสม จะต้องมียแพทย์ซึ่งได้รับวุฒิบัตรฯ/หนังสืออนุมัติสาขานิติเวชศาสตร์ หรือผู้ที่ได้รับการรับรองจากราชวิทยาลัยแพทยิ์แห่งประเทศไทยเป็นอาจารย์ผู้สอนเต็มเวลาอย่างน้อย ๓ คน และอาจารย์ผู้ทำหน้าที่หัวหน้าสถาบันฝึกอบรมหรือประธานการฝึกอบรมจะต้องได้รับวุฒิบัตรฯหรือหนังสืออนุมัติสาขานิติเวชศาสตร์มาไม่น้อยกว่า ๕ ปี

๓. มีกิจกรรมวิชาการ สถาบันฝึกอบรมจะต้องมีการจัดกิจกรรมวิชาการสม่ำเสมอ ได้แก่

- Journal club ไม่น้อยกว่าเดือนละ ๑ ครั้ง
- Case conference ไม่น้อยกว่าเดือนละ ๑ ครั้ง
- ประชุมร่วมระหว่างภาควิชา หน่วยงาน หรือสถาบันฝึกอบรม ไม่น้อยกว่าปีละ ๑ ครั้ง
- การประชุมวิชาการในลักษณะอื่นๆ

นอกจากนี้สถาบันฝึกอบรมยังจะต้องจัดหรืออนุญาตให้ผู้เข้ารับ การฝึกอบรมไปศึกษาวิทยาศาสตร์การแพทย์พื้นฐาน ประยุกต์ หรือวิทยาศาสตร์คลินิกสัมพันธ์ และสนับสนุนให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ร่วมประชุมวิชาการของราชวิทยาลัยแพทยิ์แห่งประเทศไทย หรือนิติวิทยาศาสตร์สมาคมแห่งประเทศไทย หรือสมาคมแพทยิ์นิติเวชแห่งประเทศไทย ตามโอกาสสมควร

๔. มีสาขาวิชาหรือหน่วยงานบริการที่สำคัญครบถ้วน สถาบันที่ฝึกอบรมจะต้องมีสาขาวิชาสำคัญซึ่งเป็นแหล่งข้อมูล สำหรับ การฝึกอบรม รวมทั้ง หน่วยงานบริการที่ช่วยสนับสนุน ได้แก่

- ศัลยศาสตร์
- ศัลยศาสตร์ออร์โธปิดิกส์
- สูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา
- รังสีวิทยา
- จิตเวชศาสตร์
- กุมารเวชศาสตร์
- อายุรศาสตร์
- Diagnostic laboratory medicine เช่น พยาธิวิทยากายวิภาค พยาธิวิทยาคลินิก จุลชีววิทยา วิทยาภูมิคุ้มกัน
- ห้องสมุดทางการแพทย์

สถาบันฝึกอบรมใดขาดหน่วยงานหรือคุณสมบัติบางข้อ ก็อาจใช้สถาบันสมทบอื่นร่วมด้วย โดยความเห็นชอบของ

หลักเกณฑ์ในการกำหนดจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ให้คำนวณจากจำนวนแพทย์ผู้ให้การฝึกอบรมและปริมาณงานบริการตรวจทางนิติเวชศาสตร์เป็นหลัก ดังนี้ สถาบันฝึกอบรมจะให้การฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้านได้ปีละชั้น ละ ๑ คน เมื่อสถาบันนั้น มีแพทย์ผู้ให้การฝึกอบรมอยู่ปฏิบัติงานเต็มเวลา ๓ คน มีการชันสูตรพลิกศพ ๕๐๐ รายต่อปี และมีผู้ป่วยทางนิติเวชศาสตร์ไม่น้อยกว่า ๒,๐๐๐ รายต่อปี

การฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้านที่จะเพิ่มขึ้น อีกปีละชั้นละ ๑ คน จะต้องมีแพทย์ผู้ให้การฝึกอบรมอยู่ปฏิบัติงานเต็มเวลาเพิ่มอีก ๑ คนและมีงานบริการตรวจทางนิติเวชศาสตร์เพิ่มอีกดังนี้ การชันสูตรพลิกศพ ๑๐๐ รายต่อปี และมีผู้ป่วยทางนิติเวชศาสตร์ ๓๐๐ รายต่อปี

ตารางต่อไปนี้ แสดงจำนวนแพทย์ผู้ให้การฝึกอบรมและปริมาณงานบริการตรวจทางนิติเวชศาสตร์สำหรับการรับฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้านจำนวนปีละชั้นละ ๑ ถึง ๗ คน

จำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรม (ปีละ ชั้นละ) (คน)	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗
แพทย์ผู้ให้การฝึกอบรม (คน)	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙
การชันสูตรพลิกศพ (ราย)	๕๐๐	๖๐๐	๗๐๐	๘๐๐	๙๐๐	๑,๐๐๐	๑,๑๐๐
ผู้ป่วยทางนิติเวช (ราย)	๒,๐๐๐	๒,๓๐๐	๒,๖๐๐	๒,๙๐๐	๓,๒๐๐	๓,๕๐๐	๓,๘๐๐

หลักสูตรการฝึกอบรม

๑. จุดประสงค์ของหลักสูตร :

แพทย์ที่สำเร็จการฝึกอบรมเพื่อเป็นแพทย์ที่ได้รับวุฒิบัตรแสดงความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพเวชกรรมสาขานิติเวชศาสตร์ ต้องมีความรู้ความสามารถขั้นต่ำ ดังนี้

จุดประสงค์หลัก

๑.๑ สามารถทำการชันสูตรพลิกศพร่วมกับพนักงานสอบสวนได้ทุกกรณี และสามารถทำการผ่าศพเพื่อตรวจวินิจฉัยทางนิติเวชศาสตร์และพยาธิวิทยา ทั้งโดยวิธีตรวจด้วยตาเปล่า และวิธีตรวจชิ้นเนื้อด้วยกล้องจุลทรรศน์ร่วมกับวิธีการตรวจค้นทางห้องปฏิบัติการที่จำเป็น ที่สามารถให้ความเห็นเกี่ยวกับสาเหตุและพฤติการณ์ที่ตาย ผู้ตายเป็นใคร ภายที่ ไทไหน เมื่อไร ได้อย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถเขียนรายงานการตรวจต่างๆ ดังกล่าวได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ และสมบูรณ์

๑.๒ สามารถตรวจผู้ป่วยคดี และบันทึกหลักฐานทางการแพทย์ ตลอดจนสามารถเขียนรายงานการตรวจ การให้ความเห็นเกี่ยวกับผู้ป่วยคดีได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม สำหรับกรณีที่มีความซับซ้อนเกินความรู้ความสามารถของตนก็สามารถปรึกษาแพทย์ผู้เชี่ยวชาญอื่นได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

๑.๓ สามารถเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางคดีจากศพและจากผู้ป่วยเพื่อนำไปตรวจเอง หรือส่งตรวจต่อไปโดยผู้เชี่ยวชาญได้อย่างเหมาะสม

๑.๔ สามารถเป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำทางนิติเวชศาสตร์แก่แพทย์ทั่วไป บุคลากรทางการแพทย์อื่น และประชาชนทั่วไปได้เป็นอย่างดี

๑.๕ สามารถให้การศึกษารอบทางนิติเวชศาสตร์แก่บุคลากรประเภทอื่นที่เกี่ยวข้องกับงานทางนิติเวชศาสตร์ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

๑.๖ สามารถดำเนินการวิจัยทางการแพทย์ขั้นพื้นฐานได้

๑.๗ มีเจตคติ คุณธรรม และมนุษยสัมพันธ์อันดีต่อผู้ป่วย ญาติผู้ป่วย ญาติผู้ตาย และเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมทุกระดับที่เกี่ยวข้อง ตลอดถึงผู้ร่วมงานทุกประเภท

จุดประสงค์รอง

๑.๘ สามารถอธิบายขอบเขตการปฏิบัติงานและความรับผิดชอบของบุคลากรทางการแพทย์ทุกประเภท ในการที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับปัญหาสาธารณสุขของชุมชน

๑.๙ สามารถวิเคราะห์ปัญหาสาธารณสุขในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุและอุบัติภัยชนิดต่างๆ รวมทั้ง
อาชญากรรมเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อร่างกายและชีวิตประเภทต่างๆ ตลอดจนปัญหาของอุบัติเหตุการอัคคีภัยด้วย

๑.๑๐ เข้าใจโครงสร้างของกระบวนการยุติธรรมของประเทศและสามารถอธิบายบทบาทของผู้ประกอบวิชาชีพเวช
กรรมในการสนับสนุนกระบวนการยุติธรรมเพื่อผดุงความยุติธรรมในสังคม

๑.๑๑ สามารถติดตามและสนองนโยบายการสาธารณสุขของรัฐบาลได้เป็นอย่างดี

๒. **เนื้อหาหลักสูตร :** เนื้อหาของหลักสูตรการฝึกอบรมจะครอบคลุมหัวข้อดังต่อไปนี้

๒.๑ กฎหมายเกี่ยวกับการแพทย์ (Medical laws)

๒.๒ กฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม (Judicial procedure related laws)

๒.๓ พยาธิวิทยากายวิภาค (Anatomical pathology)

๒.๔ นิติพยาธิวิทยา (Forensic pathology)

๒.๕ นิติเวชคลินิก (Clinical forensic medicine)

๒.๖ การตรวจพิสูจน์ ณ สถานที่เกิดเหตุ (Crime scene investigation)

๒.๗ นิติพิษวิทยา (Forensic toxicology)

๒.๘ นิติซีโรวิทยา (Forensic serology)

๒.๙ การตรวจพิสูจน์วัตถุพยาน (Trace evidence identification)

๒.๑๐ เวชจริยศาสตร์ (Medical ethics)

๓. **วิธีการฝึกอบรม (การจัดประสบการณ์การเรียนรู้) :** ในการฝึกอบรมตามจุดประสงค์ที่กำหนดซึ่งใช้ระยะเวลา ๓ ปี
นั้น สถาบันฝึกอบรมจะต้องดำเนินการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ดังนี้

๓.๑ **ภาคทฤษฎี**

- จัดให้ผู้รับการฝึกอบรมศึกษาหาความรู้จากตำราและวารสาร
- จัดให้ผู้รับการฝึกอบรมได้เข้าร่วมอภิปราย/ฟังบรรยายเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และเทคนิค
ทางด้านนิติเวชศาสตร์กับอาจารย์ระหว่างการฝึกปฏิบัติงาน
- จัดให้ผู้รับการฝึกอบรมร่วมประชุมวิชาการ
 - ภายในสถาบันฝึกอบรม เช่น Journal club, case conference เป็นต้น
 - ระหว่างภาควิชา หน่วยงาน หรือสถาบันฝึกอบรม เช่น conference กับหน่วยงานทางคลินิกต่างๆ
เป็นต้น

๓.๒ **ภาคปฏิบัติ** สถาบันฝึกอบรมจะต้องจัดให้ผู้รับการฝึกอบรมได้รับประสบการณ์การปฏิบัติงานในห้องปฏิบัติการต่างๆ
ได้แก่

- ปฏิบัติงานในห้องตรวจศพ สถานที่เกิดเหตุ และห้องตรวจชันสูตร
- ปฏิบัติงานที่ห้องตรวจผู้ป่วยทางนิติเวช นิติจิตเวช และบนหอผู้ป่วยที่เกี่ยวข้อง
- ปฏิบัติงานในห้องปฏิบัติการเกี่ยวกับการตรวจพิสูจน์วัตถุพยาน นิติพิษวิทยา และนิติซีโรวิทยา

การฝึกภาคปฏิบัติดังกล่าวข้างต้น อาจจัดในลักษณะหมุนเวียนปฏิบัติงานในหน่วยงานต่างๆ เช่น

- การฝึกอบรมในปีที่หนึ่ง ฝึกอบรมในด้านพยาธิวิทยากายวิภาค นิติพยาธิวิทยา การตรวจพิสูจน์ในสถานที่เกิด
เหตุ นิติเวชคลินิก กฎหมายเกี่ยวกับการแพทย์ กฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม และเวชจริยศาสตร์
- การฝึกอบรมในชั้นปีที่สอง ฝึกอบรมในด้านต่างๆ ต่อเนื่องจากปีที่ ๑ และเพิ่มตรวจพิสูจน์วัตถุพยาน และนิติ
พิษวิทยา
- การฝึกอบรมในชั้นปีที่สาม ฝึกอบรมในด้านต่างๆ ต่อเนื่องจากปีที่ ๒ และเพิ่มนิติซีโรวิทยา

สำหรับน้ำหนักของแต่ละกลุ่มวิชาเป็นดังนี้

- **กลุ่มที่ ๑** ประกอบด้วยพยาธิวิทยากายวิภาค นิติพยาธิวิทยา และการชันสูตรพลิกศพ ณ สถานที่เกิดเหตุ
น้ำหนักรวมร้อยละ ๔๐

- กลุ่มที่ ๒ ประกอบด้วยนิติเวชคลินิก นิติจิตเวชศาสตร์ กฎหมายเกี่ยวกับการแพทย์และกระบวนการยุติธรรม และเวชจริยศาสตร์ ให้นำนักรวมร้อยละ ๓๕

- กลุ่มที่ ๓ ประกอบด้วยตรวจพิสูจน์วิฤตพยาน นิติพิชวิทยา และนิติซีโรวิทยา ให้นำนักรวมร้อยละ ๒๕

๔. การประเมินผู้เข้ารับการฝึกอบรม สถาบันฝึกอบรมจะต้องจัดให้มีการประเมินผู้เข้ารับการฝึกอบรมดังนี้

๔.๑ การประเมินระหว่างการฝึกอบรม สถาบันฝึกอบรมจะต้องจัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรมแต่ละปี เพื่อเลื่อนชั้น เป็นแพทย์ประจำบ้านปีที่ ๒ และปีที่ ๓

๔.๒ การประเมินเพื่อวุฒิบัตรแสดงความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพเวชกรรม สาขานิติเวชศาสตร์

- ผู้มีสิทธิเข้ารับการประเมิน : จะต้องมีความสมบูรณ์ดังต่อไปนี้
 - เป็นผู้ที่ได้ผ่านการฝึกอบรมครบตามหลักสูตรของสถาบันฝึกอบรมที่ราชวิทยาลัยฯและแพทยสภารับรอง
 - สถาบันฝึกอบรมเห็นสมควรให้เข้ารับการประเมินได้
 - มีหลักฐานรับรองจากสถาบันฝึกอบรมว่ามีประสบการณ์ดังต่อไปนี้
 - ชั้นสูตรพลิกศพ ณ สถานที่เกิดเหตุ อย่างน้อย ๕๐ ราย
 - ผ่าตรวจศพและการตรวจชันสูตรทางกล้องจุลทรรศน์ไม่น้อยกว่า ๕๐ ราย พร้อมรายงานการตรวจศพที่สมบูรณ์
 - มีรายงานการตรวจผู้ป่วยนิติเวชคลินิกไม่น้อยกว่า ๕๐๐ ราย
 - ไปเป็นพยานศาลไม่น้อยกว่า ๓ ครั้ง
 - มีงานวิจัยที่มีชื่อตนเองเป็นชื่อแรก จำนวนอย่างน้อย ๑ เรื่อง ซึ่งได้รับการตีพิมพ์แล้ว หรือได้รับการรับรองว่าจะลงตีพิมพ์จากบรรณาธิการวารสารนั้นๆ
 - ส่งรายงานและผลงานทางวิชาการให้กับคณะอนุกรรมการฯพร้อมใบสมัคร และคณะอนุกรรมการฯ ตัดสินว่าผลงานเป็นที่น่าพอใจ รายละเอียดของรายงานและผลงานเป็นดังนี้
 - รายชื่อผู้ตายที่ผู้สมัครสอบได้ผ่าตรวจศพ คณะอนุกรรมการฯจะสุ่มรายงานการผ่าตรวจศพ จำนวน ๒๐ รายให้ผู้สมัครสอบนำเสนอภายในเวลาที่กำหนด
 - รายงานการชันสูตรผู้ป่วยนิติเวชคลินิก จำนวน ๕๐ ราย (มีหนังสือรับรองจากหัวหน้าสถาบันฝึกอบรม / ประธานฝึกอบรม)
 - ผลงานวิจัย จำนวนอย่างน้อย ๑ เรื่อง

• วิธีการประเมิน : ประกอบด้วย

- ภาคทฤษฎี
- ภาคปฏิบัติ
- สอบสัมภาษณ์

• เกณฑ์การตัดสิน : เป็นไปตามเกณฑ์ที่คณะอนุกรรมการฝึกอบรมและสอบเพื่อวุฒิบัตรและหนังสืออนุมัติ สาขานิติเวชศาสตร์ โดยการแต่งตั้งของแพทยสภาเป็นผู้กำหนด

- สอบภาคทฤษฎี ต้องได้คะแนนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐
- สอบภาคปฏิบัติ ต้องได้คะแนนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐
- สอบสัมภาษณ์ สอบผ่าน

สำหรับการสอบแก้ตัว ให้เป็นไปตามข้อบังคับแพทยสภาว่าด้วยหลักเกณฑ์การออกหนังสืออนุมัติและ

วุฒิบัตรฯ พ.ศ.๒๕๓๕

หมายเหตุ : เกณฑ์มาตรฐานการฝึกอบรมดังกล่าวนี้ใช้บังคับแก่แพทย์ที่เริ่มเข้ารับการฝึกอบรมตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๕๙ เป็นต้นไป